

האם צריך למות בשביל להיות גיבור?

הרב יוני לביא

אם תשאל סתם אדם, אפילו ילד בגן: "תגיד, המכבים היו גיבורים?". הוא יגיד לך בלי לחשוב פעמיים "בטח! הם יצאו להילחם ביוונים שהיו חזקים ורבים מהם". "אם ככה", תשאל אותו, "מה הכוונה כשאנחנו אומרים בתפילת על הניסים – "מסרת גיבורים ביד חלשים"? מי פה בדיוק הגיבורים, אה?!". כאן הוא כבר ייתקע, יגרד בראשו במבוכה, יקמט את מצחו ויגיד 'אָה...".

תירגעו, לא באתי כאן להפוך את היוצרות וגם לא לשבור מיתוסים מקודשים. התרגיל האחרון מתאפשר רק בגלל משמעויות שונות הניתנות לאותה מילה בדורות שונים. מחברי 'על הניסים' פשוט השתמשו במילה 'גיבורים' כשרצו לומר 'חזקים'.

אך מכל מקום הדבר מעורר למחשבה מעניינת למה אנחנו מתכוונים כשאנחנו אומרים את המילה 'גיבור'? מה צריך לעשות אדם כדי לזכות בתואר המכובד הזה? ונוסף עוד שאלה חשובה אחת – האם חייבים למות בשביל זה?

אחד משירי חנוכה המפורסמים הוא "מי ימלל גבורות ישׂראל אולתן מי ימנה, הן בְּכָל דְּיֹר יְקוּם הַגִּבּוֹר גּוֹאֵל הָעַם". אין ספק שקומץ אנשים, חסרי ניסיון קרבי וללא נשק ואמצעים, המכריזים מלחמה על האימפריה החזקה בעולם, הם גיבורים. הגבורה שלהם הַצְּרִיכָה הקרבה ומסירות נפש. ובאמת אף אחד מחמשת בניו של מתיתיהו הזקן לא מת על מיטתו...

יש לנו נטייה להתלהב (ובצדק) מסיפורים של אנשים שמסרו את חייהם למען אחרים ומתו על קידוש ה'. אחד המפורסמים שבהם הוא מותו ההרואי של רס"נ רועי קליין הי"ד שבמהלך מלחמת לבנון השנייה קפץ על רימון כדי להציל את חיי חייליו כשעל שפתו נישאת זעקת "שמע ישראל". למרבה הצער ההיסטוריה רְוִיית הדמים של עם ישראל גדושה בסיפורים כאלו.

העניין הוא שיש בהם חיסרון אחד בולט. הם לא תורמים לנו הרבה! בחיינו השוטפים לא נקרות לפנינו על שני וחמישי הזדמנויות למות על קידוש ה' (ואולי טוב שכך...), וחוף מקריאות התפעלות והשראה כללית, הסיפורים הנ"ל לא באים לידי ביטוי בחיי היומיום שלנו.

הגבורה השקטה

הרשו לי לספר לכם עוד סיפור קטן ששמעתי על רועי קליין. סיפור אפור ונטול ברק, אך בעיניי מסתתרת בו עוצמה גדולה הרבה יותר. רועי היה בשירות צבאי אינטנסיבי ולעיתים היה נעדר תקופות ממושכות מביתו. לפעמים היה מתאפשר לו לקפוץ ללילה אחד הביתה באמצע השבוע, לראות את האישה והילדים. רעייתו היתה מפצירה בו שאחרי לילות רבים של שינה מקוצרת וקטועה, ינצל את השקט בבית ויסגור לילה שלם בשינה. רועי השיב לה: "לא. כל הזמן כשאני בצבא את קמה לילדים בלילה. אני רוצה שעכשיו את תישני בלי הפרעות, ואני אקום בשבילם". לא יודע מה אתכם, אבל בי, סיפור כזה מעביר זרם מחשמל. אין לי גם ספק שיש קשר הדוק בינו לסיפור הַהִשְׁתַּחֲוּת על הרימון. מי שמסוגל להיות גיבור אמיתי בשעות הקטנות של הלילה, הרחק מעין המצלמות, בדברים בנאליים, קטנוניים וחסרי ברק, יהיה מסוגל בעת הצורך גם להקריב את החיים ממש כשיידרש לזה. לרובנו לא ייצא למסור את הנפש ולמות, אבל לכולנו יש הזדמנויות בשפע למסור את הנפש ולחיות. זה הרי קורה לנו כל יום. דילמות קטנות, ניסיונות נסתרים, התלבטויות שבינך לבין עצמך. ברוב המקרים אף אחד לא יידע לעולם מה בחרת לעשות ואיזה מחיר נאלצת לשלם על זה. רק אתה תדע, האם הצלחת ללכת נגד הזרם, להתאפק, להבליג, לאסוף את הכוח ולבקש סליחה ראשון, לנשך שפתיים ולהרכין ראש ובכל זאת להמשיך הלאה, להתאמץ לנסות שוב למרות שהרגע נפלת, לעשות חיוך על פניך למרות שְׁמַר לך בלב. רק אתה תדע האם באמת היית... גיבור.